

28. ISLAMILAINEN MAAILMA

Islamilaiseksi maailmaksi kutsutaan aluetta, joka ulottuu nykyään Pohjois-Afrikasta Etelä-Aasiaan asti. Alue vaikuttaa uskonnollisesti yhtenäiseltä, mutta näin ei ollut vielä silloin, kun islam syntyi Arabian niemimaalla. Aavikolla asuneet paimentolaiset uskoivat moniin jumaliin ja luonnon henkiin.

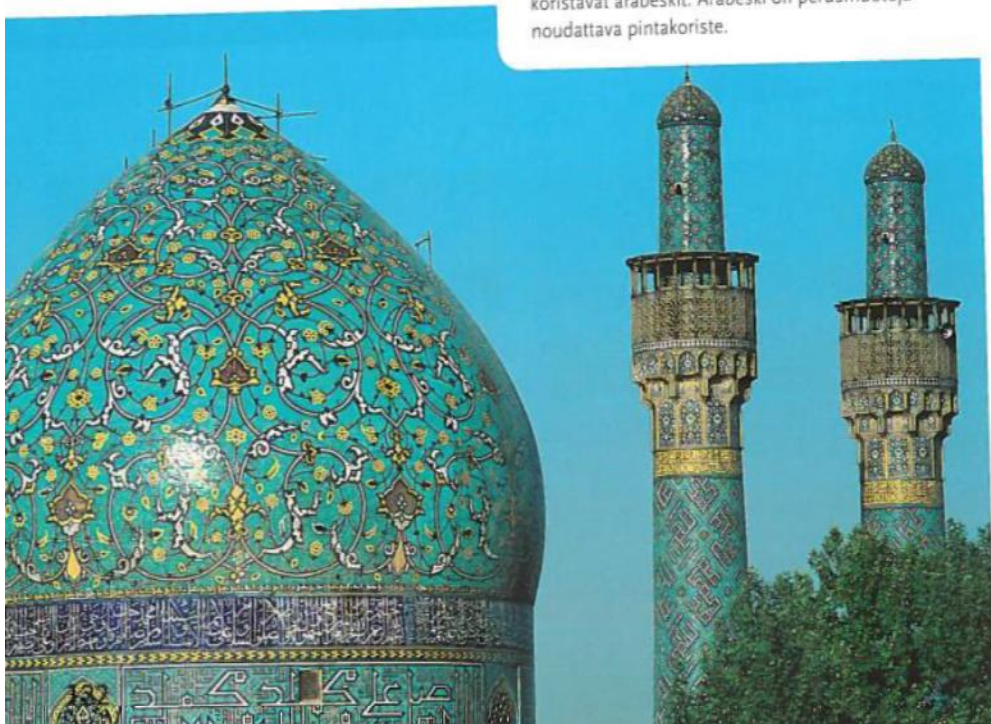
Muhammed – islaminuskoisten profeetta

Islamin perustajana pidetään Muhammedia, joka syntyi ja vaikutti 600-luvulla. Hän on islaminuskoisten mukaan jumalan sanansaattaja eli profeetta. Islaminuskoisia ihmisiä kutsutaan muslimeiksi.

Nuorena Muhammed toimi aluksi kamelikaravaanin kuljettajana. Hän tutustui keitaiden iltanuotioilla moniin kristittyihin ja juutalaisiin, jotka kertoivat hänelle kotikaupunkiansa ihmisistä ja tavoista. Myöhemmin Muhammed avioitui rikkaan lesken Khadijan kanssa. He asettuivat asumaan Mekan kaupunkiin, joka oli jo tuohon aikaan suosittu pyhiinvaelluspaikka.

Mekassa Muhammed vietti yhä enemmän aikaa vuorilla, jossa hän mietiskeli hiljaisuudessa. Kerran Muhammedille ilmestyi enkeli Gabriel, joka kehotti häntä kertomaan ihmisille, että on olemassa vain yksi jumala.

Moskeijan kupolia ja kahta minareettia eli tornia koristavat arabeskit. Arabeski on perusmuotoja noudattava pintakoriste.

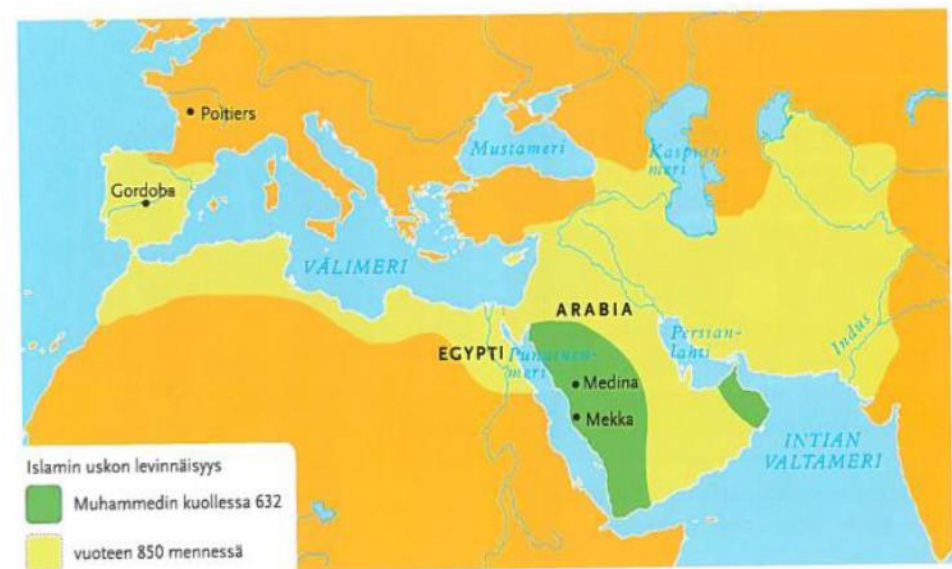
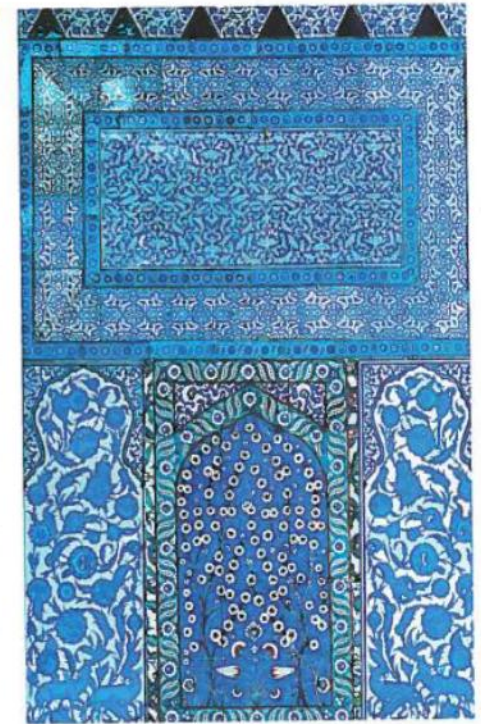

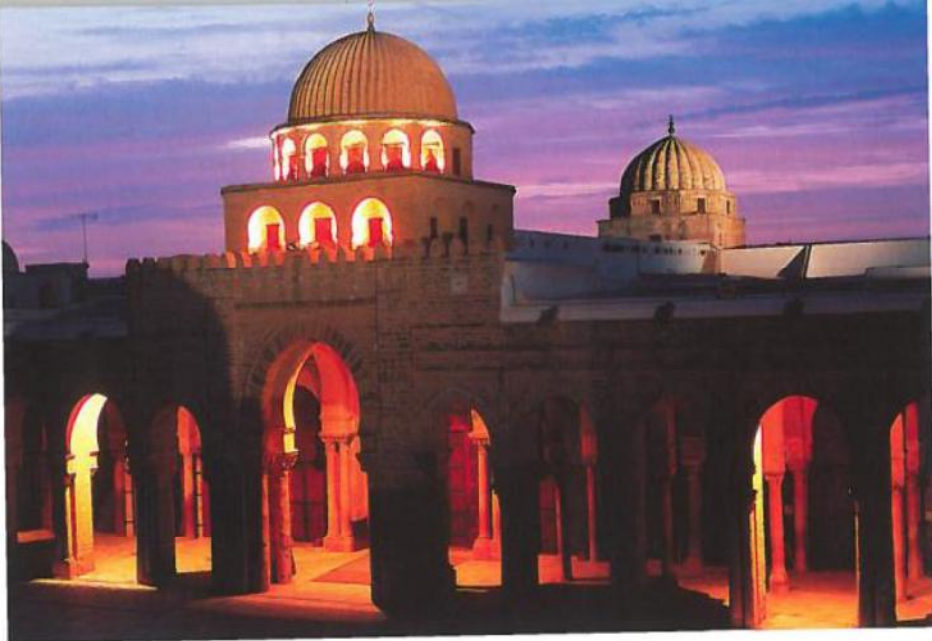
Muhammed palasi Mekkaan ja alkoi kertoa ihmisille uskostaan. Kauppiaat, jotka olivat rikastuneet pyhiinvaeltajien kustannuksella, pelästyivät hänen puheitaan. He pelkäsivät, että ihmiset lakkaisivat ostamasta heiltä muille jumalille tarkoitettuja lahjoja. Kauppiaat päättivät surmata Muhammedin.

Muhammed pakeni perheineen Medinaan ja levitti siellä oppiaan. Hän kuoli kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 632. Tuota vuotta pidetään muslimien ajanlaskun perustana.

Islam levisi hyvin nopeasti. Sata vuotta myöhemmin Arabian niemimaa ja Pohjois-Afrikka kuuluivat islamin vaikutuspiiriin. Idässä islam ulottui Intian rajoille asti, ja myös Euroopassa oli islaminuskoisia alueita Espanjan rannikolla.

Arabit käyttivät mosaiikkeja rakennustensa koristamiseksi.

Moskeija on muslimien pyhäkkö. Islamien uskon levitessä arabien rakennustyylit levisi niin Aasiaan, Pohjois-Afrikkaan kuin Etelä-Eurooppaan.

Islamien viisi peruspilaria

Uutisissa näytetään usein islaminuskaisia, jotka polvistuvat rukoilemaan suurina joukkoina. Olet itsekkin saattanut matkustaa esimerkiksi Marokossa, Turkissa tai Singaporessa. Niissä voi päivittäin kuulla, kun korkean tornin eli minareetin huipulta lauletaan rukouskutsu.

Sana islam tarkoittaa jumalan tahtoon alistumista. Islamien pyhä kirja on nimeltään Koraani, joka sisältää profeetta Muhammedin ilmestykset sekä tärkeitä elämänohjeita.

Islamiin kuuluu viisi peruspilaria, joita harras muslimi noudattaa: On olemassa vain yksi jumala Allah, jota muslimin tulee rukoilla viisi kertaa päivässä. Muslimi paastooa ramadan-kuukauden aikana, jotta hän muistaisi, että kaikki ihmiset eivät saa ehkä koskaan elämänsä aikana syödä kyllikseen. Muslimi pyrkii tekemään vähintään kerran elämänsään pyhiinvaellusmatkan Mekan kaupunkiin. Muslimit antavat lisäksi almuja vähävaraisille ja apua tarvitseville.

Islam toi arabien taitoja Eurooppaan

Islam vaikutti 700-luvulta 1500-luvulle asti voimakkaasti Euroopan ja sen lähialueiden kulttuuriin.

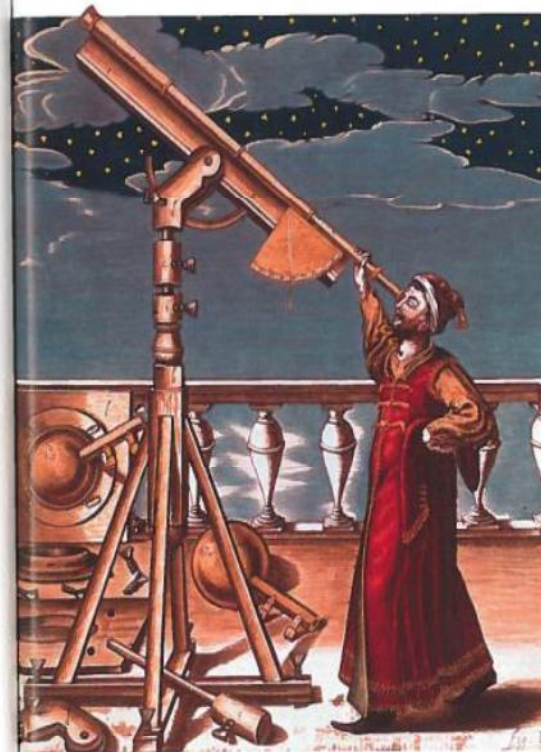
Muslimit kehittivät kreikkalaisten oppien pohjalta esimerkiksi lääketiedettä. Bagdadissa toimi 1000-luvulla yli tuhat lääkäriä, joista osa oli erikoistunut jopa mielisairauksien parantamiseen. Bagdadin rinnalla myös Cordoba Espanjassa ja Kairo Egyptissä olivat vilkkaita tiede- ja kulttuurikaupunkeja.

Astrolabi oli arabien kehittämä mittauslaite, jonka avulla suunnitettiin yöllä tähtien mukaan.

Arabien tiedot matematiikassa, tähtitieteessä, maantieteessä ja historiassa auttoivat kauppiaita, jotka toivat pitkiltä matkoiltaan Aasiasta Eurooppaan kahvia, mausteita, silkkiä ja eksoottisia hedelmiä.

Näitä käytettiin kylpylöissä, mutta mihin?

Arabit olivat tunnettuja tiedemiehiä keskiajalla. He osasivat hyödyntää antiikin Kreikan, muinaisen Persian ja Intian keksintöjä.

Vuonna 1138 al-Idrisi laati maantieteen kirjan tunnetusta maailmasta. Suomesta al-Idrisi kertoo seuraavaa:

Finmarkin maassa on useita kyliä, asumuksia ja karjalaumoja, mutta siellä ei ole muita kaupunkeja kuin Abuwan (=Turku) ja Qalmarin (=Kalanti) kaupungit. Ne ovat kaksi suurta kaupunkia, mutta erämaa alkaa heti niiden ympäriltä ja puute vaivaa niiden asukkaita, niin ettei heillä ole tarpeeksi välttämättömiä elintarvikkeita. Sateita siellä on alituisen.

TEHTÄVIÄ:

1 Selitä lyhyesti omin sanoin seuraavat sanat

a profeetta

b muslimi

c moskeija

d ramadan.

2 a Miksi Muhammedia pidetään islamin perustajana?

b Miksi Muhammed pakeni Mekasta?

3 a Mistä vuodesta alkaa islamilainen ajanlasku? Miksi?

b On vuosi 2003. Mistä vuodesta on kyse islamilaisen kalenterin mukaan?

4 Missä asioissa arabit olivat taitavia jo hyvin varhain?

5 Millaisen kuvan al-Idrisin teos vuodelta 1138 antaa Suomesta?

TYYPILLISIÄ TEHTÄVIÄ – MITEN OHJAAVAT OPPIMISTA?

28. ISLAMILAINEN MAAILMA

Tehtävä ongelmallinen, jos se

- mahdollistaa tekstin kopioimisen
- ei ohjaa lukemista, ei opeta ymmärtämisen strategioita
- keskittyy yksityiskohtiin, ei ohjaa hahmottamaan tekstin rakennetta ja tekstilajia
- on teknisesti suoritettava: ei sitouta, haasta (eikä motivoi?)

TEHTÄVIÄ:

1	Selitä lyhyesti omin sanoin seuraavat sanat
a	profeetta
b	muslimi
c	moskeija
d	ramadan.
2	a Miksi Muhammedia pidetään islamin perustajana?
b	Miksi Muhammed pakeni Mekasta?
3	a Mistä vuodesta alkaa islamilainen ajanlasku? Miksi?
b	On vuosi 2003. Mistä vuodesta on kyse islamilaisen kalenterin mukaan?
4	Missä asioissa arabit olivat taitavia jo hyvin varhain?
5	Millaisen kuvan al-Idrisin teos vuodelta 1138 antaa Suomesta?